

Konstitutionsutskottets betänkande

1976/77:22

med förslag till ordning för utseende av en särskild nämnd för riksdagsförvaltningen med vissa uppgifter på arbetsrättens område

Bakgrund

Som ett led i den av riksdagen under förra riksmötet beslutade arbetsrättsreformen (prop. 1975/76:105, InU 1975/76:45, rskr 1975/76:404) har träffats ett särskilt huvudavtal enligt vilket arbetsgivar- och arbetstagarparterna på den offentliga sektorn "i fråga om sådana ämnen varom avtal får anses kränka den politiska demokratin enats om att sträva efter fredliga förhandlingar samt att undvika stridsåtgärder". Vidare innebär avtalet att en särskild rådgivande nämnd inrättas med uppgift att uttala sig i frågor om gränsdragningen mellan politisk demokrati och förvaltningsdemokrati. Nämnden består av 13 ledamöter, därvid varje ledamot har två personliga ersättare. Arbetsgivar- och arbetstagersidorna skall på närmare angivet sätt utse vardera tre ledamöter och deras ersättare. Återstående sju ledamöter och deras ersättare skall vara riksdagsledamöter. De utses av regeringen, som därvid bland dem utser ordförande och vice ordförande i nämnden (ang. avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1975/76, bil. 2 s. 275 ff).

Regeringen har genom förordnande den 30 december 1976 för tiden 1 januari 1977–31 december 1979 utsett de ledamöter av nämnden jämte deras ersättare som skall vara riksdagsledamöter. Nämnden benämns i förordnandet det politiska nämnden.

Framställning från riksdagens förvaltningskontor

Det angivna huvudavtalet täcker inte den del av den offentliga sektorn som omfattas av riksdagen och dess myndigheter. På riksdagsförvaltningens område har därför träffats ett motsvarande huvudavtal mellan å ena sidan riksdagens förvaltningskontor såsom företrädare för arbetsgivarsidan och å andra sidan berörda arbetstagarorganisationer. Avtalet, som ingicks den 17 november 1976, har godkänts av riksdagens förvaltningsstyrelse. Enligt avtalet skall de i nämnden ingående riksdagsledamöterna jämte deras ersättare utses av riksdagen eller organ som riksdagen bestämmer. Bland dem utses i samma ordning ordförande och vice ordförande i nämnden. Avtalet har som *bilaga* fogats till detta betänkande.

I skrivelse till konstitutionsutskottet den 26 november 1976 hemställer förvaltningskonoret på uppdrag av förvaltningsstyrelsen att utskottet vidtar de åtgärder som erfordras med anledning av det sålunda träffade huvudavtalet.

Utskottet

Enligt det ingångna särskilda huvudavtalet på riksdagsförvaltningens område skall de ledamöter av den politiska nämnden och deras ersättare som skall vara riksdagsledamöter utses av riksdagen eller organ som riksdagen bestämmer. Riksdagen har sålunda att ta ställning till frågan om dessa ledamöter bör utses av kammaren eller om uppgiften bör anförtros åt annat riksdagsorgan.

Utskottet vill erinra om att det ankommer på konstitutionsutskottet att utse vissa ledamöter i den nämnd som på riksdagsförvaltningens område benämns tjänstenämnden för riksdagen och dess verk, vilken enligt ett särskilt huvudavtal mellan arbetsmarknadsparterna har till uppgift att söka förhindra samhällsfarliga arbetskonflikter.

Vad beträffar den nu aktuella nämnden anser utskottet visserligen att vissa principiella skäl talar för att kammaren utser de ledamöter i nämnden som enligt det särskilda huvudavtalet skall vara riksdagsledamöter. Av praktiska skäl har emellertid utskottet stannat för att föreslå att konstitutionsutskottet bemyndigas att utse dessa ledamöter. Utskottet förutsätter därvid att samma riksdagsledamöter utses som regeringen utser för den offentliga sektorn i övrigt. Mandattiden bör i enlighet med det träffade huvudavtalet bestämmas till tre år räknat från den 1 januari 1977 och mandatet vara knutet till ledamotskap av riksdagen.

På grund av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med anledning av utskottets initiativ bemyndigar konstitutionsutskottet att utse de ledamöter som skall vara riksdagsledamöter jämte deras ersättare i den särskilda politiska nämnden på riksdagsförvaltningens område.

Stockholm den 18 januari 1977

På konstitutionsutskottets vägnar

KARL BOO

Närvarande: herrar Boo (c), Johansson i Trollhättan (s), Björck i Nässjö (m), Mossberg (s), Fiskesjö (c), Svensson i Eskilstuna (s), Nordin (c), Karlsson i Malung (s), Kindbom (c), Nyquist (s), fru Hammarbacken (c), fru Cederqvist (s), fröken Nilsson (s), herrar Tarschys (fp) och Unckel (m).

*Bilaga***Särskilt huvudavtal för riksdagen och dess verk (RSA)**

träffat i Stockholm den 17 november 1976 mellan nedannämnda parter.

Arbetsgivarsidan:

Riksdagens förvaltningskontor

Arbetstagersidan:

1. Statsanställdas förbund (SF)
 2. TCO:s statstjänstemannasektion (TCO-S)
 3. Centralorganisationen SACO/SR (för egen del och för anslutna organisationer)
-

Inledning

Enligt den av riksdagen beslutade arbetsrättsreformen – främst lagen om medbestämmande i arbetslivet och lagen om offentlig anställning – kommer förhandlingsrätten att få ett väsentligt vidgat innehåll. Den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 1977.

Allmänna bestämmelser

1 §

I anslutning till arbetsrättsreformen har arbetsgivar- och arbetstagarparterna på den offentliga sektorn i fråga om sådana ämnen, varom avtal får anses kränka den politiska demokratin, enats om att sträva efter fredliga förhandlingar samt att undvika stridsåtgärder.

2 §

Detta avtal är bindande för envar part i avtalet i förhållande till sådan part i avtalet som är hans förhandlingsmotpart.

Om andra begränsningar i rätten att använda stridsåtgärder än som gäller enligt detta avtal föreskrives i lag eller i kollektivavtal.

Hänskjutande av fråga huruvida avtal skulle kränka den politiska demokratin

3 §

Har förhandlingspart gentemot yrkande om avtal i visst ämne invänt, att sådant avtal ej bör träffas med hänsyn till att det skulle kränka den politiska demokratin, kan frågan därom hänskjutas till en särskild nämnd i enlighet med andra eller tredje stycket.

Har stridsåtgärd varslats eller verkställts, skall på begäran av förhandlingspart särskild förhandling äga rum i syfte att undvika eller begränsa konflikt. Vägrar part att gå in i sådan förhandling eller når parterna ej enighet vid förhandlingen, får part till nämnden hänskjuta frågan huruvida avtal skulle kränka den politiska demokratin.

Har stridsåtgärd ej varslats eller verkställts, får förhandlingsparterna gemensamt till nämnden hänskjuta frågan huruvida avtal skulle kränka den politiska demokratin.

4 §

Hänskjutes fråga till den särskilda nämnden, är stridsåtgärder för att få till stånd avtal i ämnet uteslutna så länge frågan är anhängig hos nämnden.

Den särskilda nämnden

5 §

Den särskilda nämnden består av tretton ledamöter. Varje ledamot har två personliga ersättare.

Ledamot och ersättare utses för en tid av tre år på sätt som sägs i 6 §.

6 §

Arbetsdagarsidan utser tre ledamöter och deras ersättare enligt följande. SF utser en ledamot och hans ersättare. TCO-S utser en ledamot och hans ersättare. SACO/SR utser en ledamot och hans ersättare.

Arbetsgivarsidan företräds av tre ledamöter och deras ersättare. De utses av riksdagens förvaltningsstyrelse.

Återstående ledamöter och deras ersättare skall vara riksdagsledamöter. De utses av riksdagen eller organ som riksdagen bestämmer. Bland dem utses i samma ordning ordförande och vice ordförande i nämnden.

7 §

Ledamot eller ersättare i den särskilda nämnden kan före mandattidens utgång entledigas av den som har utsett honom.

Handläggningen i den särskilda nämnden

8 §

Den särskilda nämnden skall i sitt utlåtande ange huruvida den anser att avtal i ämnet skulle kränka den politiska demokratin. Anser nämnden detta och är stridsåtgärd varslad eller verkställd, skall nämnden i utlåtandet dessutom hemställa till vederbörande förhandlingspart att undvika sådan åtgärd.

9 §

Vid fullgörande av sitt uppdrag skall den särskilda nämnden beakta de särdrag som riksdagsområdet uppvisar i fråga om bl. a. den politiska beslutsstrukturen.

10. §

Den särskilda nämnden skall behandla även fråga som avses i 3 § och som hänskjutes dit med stöd av annat kollektivavtal mellan parter inom riksdagens avtalsområde.

11 §

Den särskilda nämnden skall behandla dit hänskjuten fråga med största möjliga skyndsamhet.

12 §

Den särskilda nämnden är beslutför endast när den är fulltalig. Som nämndens beslut gäller den mening som de flesta förenar sig om eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

13 §

Den särskilda nämndens utlåtande skall genom ordförandens försorg tillställas samtliga parter i detta avtal.

Twister

14 §

Twist om tolkning eller tillämpning av detta avtal handlägges enligt den förhandlingsordning som annars gäller.

Avslutande bestämmelser

15 §

Detta avtal träder i kraft den 1 januari 1977 och gäller tills vidare med en uppsägningstid av sex månader.

Stockholm 1976-11-17

Riksdagens förvaltningskontor

Mats Nöjd

Centralorganisationen SACO/SR

Hans Sahlén

Statsanställdas förbund

Lars Johansson

Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S)

Anne-Marie Buckau

